

SINAGOGE BEOGRADA I NJIHOVA ISTORIJA

Edukativni obilazak

Bojana Zlatić

NEVATIM

Young Social Entrepreneurship in Germany

ORGANIZACIJA HAVER SRBIJA

Haver Srbija je neprofitna, obrazovna organizacija građanskog društva, koja u saradnji sa partnerima i partnerkama, neprofitnim organizacijama i institucijama, kroz neformalno obrazovanje i aktivizam utiče na smanjenje predrasuda i disrkininacije u društvu, promoviše društveni aktivizam i osnažuje manjine i marginalizovane grupe. Organizacija teži ka izgradnji i jačanju demokratskih principa delovanja i ka promovisanju aktivnog i odgovornog društva. Haver Srbija ostvaruje svoju misiju i ciljeve kreiranjem i realizacijom edukativnih radionica, organizovanjem otvorenih diskusija, predavanja, seminara, izložbi, filmskog festivala i edukativnih treninga.

Promene u društvu ka kojima težimo zahtevaju vreme i dugotrajnu posvećenost i istrajnost. Stoga, organizacija nastavlja da osmišljava i inicira nove programe.

Više o organizaciji Haver Srbija: www.haver.rs ili na FB, IG, LI, YT: Haver Srbija.

PROJEKAT KORACI PROŠLOSTI, SADAŠNJOSTI, BUDUĆNOSTI

Projekat "Koraci prošlosti, sadašnjosti i budućnosti" ima za cilj očuvanje sećanja i obrazovanje o lokalitetima koji su zaboravljeni, napušteni ili nepoznati većem delu građana i građanki, a od izuzetnog su značaja za jevrejsko nasleđe, Holokaust i šиру javnost.

Glavni deo projekta je osmišljavanje i implementacija besplatnih obrazovnih obilazaka za javnost. Cilj obrazovanih obilazaka je da doprinesu razvijanju kritičke istorijske svesti i premošćavanju predrasuda koje postoji prema kulturi i istoriji Jevreja. Projekat teži rasvetljavanju i prevenciji postojanja današnjeg antisemitizma i diskriminacije.

Ovim projektom, lokaliteti stradanja i nasleđa u Srbiji postaju mesta obrazovanja i učenja, kao i prostori za aktivizam, i time doprinose stvaranju otvorenijeg, inkluzivnijeg i slobodnijeg društva.

EDUKATIVNI OBILAZAK - SINAGOGE BEOGRADA

Lokacija: Sinagoga Sukat Šalom - „Koliba Mira“

Posle I svetskog rata broj Aškenaza se povećao, pa je dotadašnji hram, koji se nalazio u istoj ulici u bivšoj zgradi Narodnog pozorišta (od 1869. do 1925.), postao tesan. 15. juna 1924. godine položen je kamen temeljac za novu sinagogu i u temelj je položena povelja na hebrejskom i srpskom koju su potpisali i kralj Aleksandar i kralica Marija. Gradnja je završena 1. novembra 1925. godine. Svečano osvećenje zgrade je obavljen u leto 1926. godine, a svečani govor održao je rabin Ignjat Šlang.

Za vreme nemačke okupacije aškenaski hram je oskrnavljen. Služio je kao javna kuća nemačkim vojnicima. Decembra 1944. godine hram je osveštan.

Danas, verska služba obavlja se po tradiciji sefardskog obreda za obe verske zajednice.

Sinagoge su mesta pobožnosti i društvenosti zajednice, a ne sveti/posvećeni prostori. U hebrejskom jeziku za sinagogu se koriste tri naziva: Bet Kneset (Kuća okupljanja), Bet Tefila (Kućamolitve) i Bet Midraš (Kuća izučavanja).

EDUKATIVNI OBILAZAK - SINAGOGE BEOGRADA

Lokacija: Sinagoga Bet Israel – „Dom Izraelov“

Crkveno-školska jevrejska opština obratila se 1898. godine ministru prosvete i crkvenih dela sa molbom za podizanje nove sinagoge. Sinagoga je izgrađena zahvaljujući prilozima pojedinaca, a posebno se istakao Mata Narman Levi sa suprugom Rahilom koji je testamentom (od 13. maja 1899. god.) zaveštao imanje. Planovi za izgradnju odobreni su 1905. god. Glavni arhitekta bio je Milan Kapetanović, a izvođač radova grad. inž. Viktor Azriel. 10. maja 1907. godine Kralj Petar I Karađorđević položio je kamen temeljac. Sinagoga je osvećena 17. septembra 1908. god. Važila je za jednu od najlepših zgrada. Sagradena je u mavarskom stilu, u redovima opeke i kamena sa dve kupole, a na vrhu je dominirala Davidova zvezda. Spaljena je tokom povlačenja nemaca, a 1963. god. Drugi opštinski sud je objavio rešenje po kome se parcela vodi kao društvena svojina. Danas je na njenim temeljima Galerija fresaka, a ostale su samo stepenice koje su povezivale sinagogu i zgradu u Kralja Petra 71.

EDUKATIVNI OBILAZAK - SINAGOGE BEOGRADA

Lokacija: Sinagoga El Kal Viježo – „Stara sinagoga“

Za vreme austrijske okupacije Beograda, od 1688. do 1690.god. jevrejsko stanovništvo je odvedeno u ropstvo i postojeća/e sinagoga je uništena. Posle povratka Turaka, krajem XVII veka, dobijena je dozvola i sagrađena je na Jaliji 1690. godine sinagoga. Objekat je više puta bio teško oštećen, naročito u borbama za Beograd 1717. i 1739. god., a zatim u požarima 1752., 1790. i 1735. god., kao i u turskom bombardovanju 1862. godine. Za vreme I svetskog rata sinagoga je sluzila kao bolnica. Tokom II svetskog rata je demolirana, a 1952. godine po nalogu vlasti srušena. U junu 2018. god. počelo je arheološko iskopavanje temelja.

U neposrednoj blizini postojala je i Kalizjiku - Mala sinagoga. Nedaleko, na uglu Jevrejske i Solunske ulice bilo je religiozno kupatilo - mikve. Godine 1886. u Ulici Praoca Jakova podignuta je El kal nuevo - "Nova sinagoga", koja je za vreme I sv. rata porušena i nikad nije obnovljena.

